

คำวินิจฉัยของประธานศาลฎีกา

ปัญหาว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ (๓) หรือไม่ ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายอุกฤษ มงคลนาวิน ได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งเป็นศาสตราจารย์พิเศษ สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๒๒ เห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ (๓) บัญญัติคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญผู้ทรงคุณวุฒิประการหนึ่งว่า “ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์” ความหมายตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ย่อมแสดงชัดเจนว่าตำแหน่งทางวิชาการระดับสูงมิได้มีเพียงตำแหน่งศาสตราจารย์เท่านั้น แต่อาจมีตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นได้อีกซึ่งเทียบแล้วต้องไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๗ บัญญัติว่า “ศาสตราจารย์พิเศษนั้น จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากผู้ซึ่งเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์พิเศษในวิชาที่ผู้นั้นมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ โดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย” ทำนองเดียวกับตำแหน่งศาสตราจารย์ซึ่งมาตรา ๓๕ วรรคสาม บัญญัติว่า “ศาสตราจารย์นั้นจะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งโดยคำแนะนำของสภามหาวิทยาลัย” เช่นกัน หากได้พิจารณาพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยแห่งอื่นประกอบด้วย ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๒๑ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ พ.ศ. ๒๕๒๒ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากร พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๓๐ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. ๒๕๓๓ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ พ.ศ. ๒๕๓๕ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. ๒๕๓๗ ล้วนบัญญัติเรื่องศาสตราจารย์และศาสตราจารย์พิเศษไว้ด้วยกันในหมวดว่าด้วย “ตำแหน่งทางวิชาการ” แสดงว่าศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งทางวิชาการประเภทหนึ่ง พระราชบัญญัติสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๓๐ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๓๕ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. ๒๕๑๔ มาตรา ๓๔ พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๒๘ และพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช พ.ศ. ๒๕๒๑ มาตรา ๒๕ ก็บัญญัติอย่างเดียวกันว่า “คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย (สถาบัน) มีดังนี้ (๑) ศาสตราจารย์ซึ่งอาจเป็นศาสตราจารย์ประจำหรือศาสตราจารย์พิเศษ” แสดงว่าศาสตราจารย์ประจำกับศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งทางวิชาการ

ที่เทียบเท่ากัน ยิ่งกว่านั้นพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยทุกแห่งบัญญัติให้ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งทั้งสิ้น ย่อมเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ศาสตราจารย์พิเศษเป็นตำแหน่งทางวิชาการที่อย่างน้อยเทียบได้ไม่ต่ำกว่าตำแหน่งศาสตราจารย์อย่างแน่นอน

ดังนั้น จึงมีความเห็นว่า “ศาสตราจารย์พิเศษ” เป็นตำแหน่งทางวิชาการซึ่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ นายอุกฤษ มงคลนาวิน เป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ตามความหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๕๖ (๓)

นายศักดิ์ดา โหมกขมรรคกุล
ประธานศาลฎีกา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ